

Изази Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годину
ф. 6, за по године ф. 3,
за четврт године ф. 1 и
50 новчића.

За АУСТРО-УГАРСКУ
на годину ф. 6, за по год.
ф. 3, за четврт године ф.
3 и 50 новчића.

За СРБИЈУ за годину
ф. 7 за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се
плаћеним писмима неоп
средњо администрацији «Гл
Црногорца» на Цетиње,
може се и картом упут
ницом на пошту у Котор
Дописи циљу се уредиш
тву. Рукописи се невраћају

За огласе плаћа се о
реда 5 новч. За огласе већ
и на дуже вријеме мање.

Цетиње, 31. Јула.

Живот цијелих народа је као и појединих људи, непрекидна, мање више напорна борба за свој опстанак. Као што се поједини с напором бори за услове свога човјечанског бића, тако се читави народи морају да боре за услове свога народносног опстанка. Околу те борбе крећу се све моћи човјекове; та је борба управо наш човјечији живот.

Задобије ли поједини у друштву потребне услове за независни опстанак свој, друштво му уступа сва права грађанског живота; ако не, то је он зависан од оних, који су стекли та грађанска права.

Исто је тако и с народима: који у борби за опстанак освоји све услове самосталног државног живота, он улази у колу независних држава, које самоопредјељају учествују и у савршавају живот својих држављана; — не освоје ли те услове, остају подчињени онијема, који самостално владају својом судбином.

Народ је наш негда уживао своју државну самосталност; он се у њој изнео до узорног ступња у просвјети и вјештини, тако, да је за њеколико вјекова био културни спроводилац међу истоком и западом Јевропе, и достојан члан у колу народа на тијем објема странама.

Отоманска сила у своме наваливању на запад, осјетила је одмах испрва, да је српски народ — царевица српска — највећи бедем, који му пречаше кобан поход његов, и настртала је у више пута с огромном силом, док га није на Косову и сурвала. Дјелови големога царства падаху комад по комад у шићар јачему, и тек пошто су јуначке мишице побјеђених српских синова ојачале густе редове турске војске, увиђаше сусједни народи, да су се огријешили, гледећи равнодушно погибију слободнога народа српског.

И тај народ, раздвојен и ослабљен, трла је турска нога све до данашњег дана; безпримјерни су напори његови, неописане су његове жртве, да стресе са себе ропске ланце и поврати своју стару слободу. Па и стјене су већ морале проплакати, гледећи на крв, што је просуше најврснији синови народа српског, само да на једном тијесном куту простране царевине, очувају сјајну прошлост своју и лијепо име српско.

Ти напори појединих жртава за српску слободу, сјевали су по кадшто кроза густу тмину, која је застирала огромну већину народа српског. У тој тмуши насиље је потирало јадном народу сваку успомену на његову прошлост и чуло из живог му срца сваки уздах за своје ослобођење. — Гроза је владала у српским крајевима суморнога царства отоманског, а закони човјечности висаху о врху мача појединих власника турских. Па баш ти мачеви власнички, који су ево за пет вјекова писали крваву историју нашега народа у Турској, држаху мучени народ будан и спреман у свако доба да се отргне своје незаслужене злокобне судбине. Ће год би за један час задријемали окрвн

стражари отомански, скочио би један дио народа на ноге, да се ослободи наметнутог туђинскога јарма; па и онда, кад би се цијела Јеврска љулкала у миру, тињао је на истоку њеном сјају мркиње — крема — димљавина човјечанства, пламћела је жеља погажених народа за њихово ослобођење.

Ко не зна, ко ли се не диви борби јуначке Јеладе и Србије за своје ослобођење у почетку нашега вјека? Није ли зар вјековна борба малене али витешке Црне Горе расламћивала одушевљење околних племена српских, за слободом, а будила у човјечним срцама западних народа поштовање?

И кад је куцнуо час да народ српски окуца у борби са силним угњетачем своју удружену снагу, кад је показао свијету, да је у сред тмине стојао будан, док није приспјело вријеме да потражи силом што му је сила одузела, — свој самосталан државни живот, предуерело га искрено саучешће свију образованих народа, који уживају благодети таквога живота, и док се данас по пространој српској домовини ломе коцка за слободу народа нашег, буји на свијема странама човјешко саучешће, и жели да се једном докопча та вјековита крвава драма на истоку, те да народ српски постане оно што је био: бедем цивилизације јевропске против источнога варварства.

И ако је ово по себи најприродније рјешење данашње борбе наше, и ако се таквоме рјешењу нагињу сви, који искрено љубе властиту слободу своју, — онет се хоће још много мук и прегорјевања, док се то постигне. А зар ће та мука бити тежа од туђинског синџира? Зар живот народа нашег на истоку, од како му разорише самосталност његову, није био непрекидан ланац оскудјевања и прегорјевања? Од онога часа, од како је народ српски дошао туђег господарства, за њега не бјеше одмора; нити се он томе пада нити се страши од напора, док не освоји оно што условљава његов потоњи самосталан државни живот, док на ново не стече оно, што му је зла коб праједовска с мачем у руци изгубила.

Па како у срцу свега народа нашег живи успомена његове културне прошлости, а у прсима набрјекла жеља да је властитом снагом опет задобије; кад је намјера његова да се слободан ухвати у колу осталих народа јевропских, те да с њима у братнској заједници уздиже буктину просвете у густоме мраку османскога истока, а мишице му доста снажне да ту човјечанску намјеру своју изврши; то је њему извјесна наклоност културнога свијета, а тиме и победа над окорјелим безаконцима и угњетачима најсветијих права човјечанских.

Хоће ли та победа скоро доћи? Хоће ли јадан народ наш дахнути у свијетлом зраку своје народносно слободе? Можда још између тога доба и данас леже многа искушења, многи напори, али — победа његова неће изостати.

Кад вас народ једном пође да мре за своју слободу, тај оставља

након себе свијетло име а потомцима својим жељену слободу.

У очајној борби са оружјем у руци дошао је народ наш ропства; у очајној борби, са оружјем у руци раскида он данас своје ропске ланце и крчи себи пут светоме храму негдашње слободе своје.

Г. И. С. АКСАКОВ,

чувени вођа Славенофила у Русији, као подпресједник славенског московског комитета изговорно је шледеће слово у друштвеној сједници од 14. Јула, које по «Руском Миру» гласи:

«Још ниједном до сада московски славенски комитет није се сакупљао у часу подобне важности. Никада се тако није изицао његов значај и позив. Читаво његово деветијестогодишње постојање до данас изгледа као да је било само приправљено за ову згуду. Из почетка састављен напорима малог круга људи, који су се осмјелили назвати се пред лицем свега Славенства представницима и носиоцима, а комитет органом праве народне руске мисли у погледу Славенства, — савладавши постепено несаму противност него и равнодушије, комитет се уздигао сада у току догађаја на степен природнога и законитога извршиоца руског јавног, и може се рећи, све народнога мишља према славенском питању. Ми неби смо ништа тако жељели, као да заубља, коју смо ми негда зажегли, и која је дуго тињала а сада се разпламтила у жарки пламен, при коњу сунце дочека, па и потонула у његовој свјетлости! И као да се то сунце већ рађа у овом објекторном саучешћу к браћи по вјери и по крви, и сазнавању тијесне свезе своје историјске судбине са савременим догађајима на балканском полуострву, јер као да ће се скоро сва Русија претворити — слава да је Богу! — у један славенски комитет, а значај до садашњег комитета, као проповједника и органа славенске идеје престати. Ја то са свијем срцем желим; али ипак остаје нашем комитету високи историјски позив, да буде не толико руководитељем, колико практичким извршиоцем рускога опћег мишља и осјећања према садашњем великом догађају. У самој ствари пред нама се збива појав необичан. У пређашња времена када се појављивало источно питање и које славенско племе из под турског јарма уставало за слободу, Русија се издигла на историчко поље вазда као заштитница славенства, но вазда с једне официјалне стране, као држава средством дипломатије или ереством оружја: народ је вазда оставао са стране; до његовог слуха и знања није много ни допирало о страдању његове славенске браће: руско историчко предање славно се набљудавало и без његовог свијесног саучашћа. Сада ми видимо са свијем друго. Догађаји су несравниво важнији, јер наступа час од којег зависи сва будућност Русије; но ко устаје као главни дјелатељ од стране Русије? Окле излази глас саучешћа к уставним Славенима, и проклињања к враговима и Хришћанства и славенске слободе? Ко је ободрио Херцеговце морално и помогао стварно њиховој борби, обезбједивши породице храбријех бораца? Руски народ, не само образоване класе, него сав руски народ, и сама влада је пила томе на руку. Са ове помоћи уставу средством набљудања страдајућих, било би сасвијем неправедно окривљивати руску владу, и иностранца штампана, тврдећи да је руска влада тајно подржавала устанак, клевета. Руска дипломатија пристаје је, да се подложи осуђивању са стране напијех једноплеменика и самога рускога народа, и ризику да изгуби симпатије Славена, и да се лиши старијех у нади савезника на Истоку, само да не пружи повода сумњи западних држава о искренности ње мирољубива и безкорисна, и да сачува пријатељске одношаје с њима. Нама нијесу познате више намјере, које су руководиле нашу дипломатију, али ми неможемо да не изразимо влади

искрену признателност, што није сметали народу у изражавању саучешћа: али хоће ли ово саучешће моћи само по себи испунити исторички задатак, кој је промисао Русији намијенила?

«Чим се руски народ више заузима, да помогне својим савременцима у борби њиховој, тим већу важност до бива руско саучешће у савремене догађаје. Рускоме народу ред је да подржи час и углед рускога имена, знаменито ком промитиране у пошљедње доба, и да сачува једине савезнике, у којих се можемо поуздати посред Јевропе, која нам добра нежели, — да остане вјеран свом историчком позиву, од којег нас траже да одврате западно-јевропске државе. Руси народ саучествујући у страдању Бугара, Бошњака и Херцеговаца, не мисли да се та задаћа састоји у материјалном обезбјеђењу њиховог живота, него у рјешењу и сточног, или боље славенског, или још боље руског питања, средством Славенског саучешћа Русије и з. Славене, т. ј. у интерес Славена и Русије, а не у интерес Аустро-Угарске и Инглешке. Ужасне су бједи, које трпе наши једноплеменици у Турској, но не још грђа бити судба православно-славенскога свијета, ако Русија као славенска држава неиспуну своју дужност; ако њеним позив преузму за падијевропски кабинет; ако њима а не Русији остану обвезани Славени својим ослобођењем и препорођењем; ако, остављајући Русији да се тјешти славом мирољубива и безкорисна, која друга, туђа племена држава утврди своје господство узме у своје руке кључ рускога Црног мора. Ја сам држао да је нужно било дотаћи се и политичног положаја, да ваљасије представити, м. м. г. г., велику историчку дужност, коју треба данас да руски народ изврши, велики исторички значај његовог саучешћа, и важност нашег труда као чланова славенског комитета. Било што било, само да ми учинимо што стоји у нашој силима. Благо свијема пожртвоватељима великијема и малијема, од богаташа који прилаже хиљаду рубаља до сироте, која неимајући новаца ставља на црквено блудо мараму са главом, благо особито оним храбријем људима, који племенијем падахнућем сваки чужтвују свој живот за свето дјело славенских племена, за част рускога имена Руски брацки савез са Славенима крште је недавно руском крљу. Онли парастос Н. Киријеви, члану нашем, имају дубок смисао са узвишеног подвига његовога. Он није пошао да се бије са Славенима против Турака из дужности нити из напике љубави к војевању. Он је био један о нас, и био се за нас: у њему је говорила част и руска савјест свију нас, свег рускога народа, он је с његовом јуначком смрћу некупио гријех, који лежи на Русији, благодарећи јевропској дипломатији

«Ви видите, мм. г. г., да према великим догађајима и према напорима који се траже од рускога народа, и према постојаности руске владе у друговањ са западнојевропским државама, нашем комитету престоје велики расходи, за које су потребита велика средства. Благодарећи Богу, рука која пружа неоскудјева. Напротив јесенае пожртвовања била с умјеренија, а обавом рата са стране Црне Горе и Србије необичном силом навалију.

«Нема сумње, писао је један прилогник московском комитету, којијем ријечма ја заврнујем моје слово, на вас управљено — нема сумње, славенски комитет у мјери својих средстава, који састоје из појединих прилога, подржају свету жељу и олакшава могућим напорима ужасне бједи, које притискују не ерећно насељење читавих славенакије покрајина у Русији; али такођер нем сумње, да ту нијесу довољна поједина племена надахнућа, као што сви прилог који се сдијевају у касу комитета, ма ко велики они били, служећи изразом групијех симпатија великога народа, не разиу ни у слабој мјери ону безвјерну тугу, која сада притиска свако руско срце, гледајући незаптивене једноплемени велике и могуће Русије, који управља

самој пој молеће се очи и . . . са свјетом тијем умиру страшином смрћу, што доказује, да све ово наше саучешће није кадро да учини оно, што захтјева света дужност Русије у Славенству и њена будућност у историји.

Са бојнога поља.

Цетиње, 31. Јула.

Дакле Абдул-Керим паша са 70,000 непријатељске војске, са њеним фанатизмом и дивљаштвом, прешао је границу српску. Отуд страни листови изводе побједу турског оружја, и већ неки, чивутски, кликују од радости, а неки . . . ушљед «пријих гласова» наричу над пропаћу српском. Ми напротив гледамо на прелазак Абдул-Керимов, исто као што смо гледали на продирање Черњајева к Софији. Нити се онда могло рећи да је непријатељ смљављен, нити се сада има бојати, да је српску војску надјачао. Напротив ми знамо, да је непријатељ, прешав границу српску, наступио на земљиште, на ком га чека свака невоља и опасност, на ком је све противу њега заједно, чим се силе српског оружја удвостручавају, те га и бољи успјеси чекају. Непријатељ је продор до Књажевца, а Књажевац (Груговац) налази се на оном језику српске земље, те се увукао у турску, између Ниша и Видина, двије тачке, с којих се од мјесеца дана све силе непријатељске развијају против Србије; па такав успјех славити, или га се плашити? Још треба знати, да је непријатељ дотле продор без озбиљног боја и одпора, на имали тун јенке каквота успјеха? Черњајев је језгру своје војске окупио око Занчара, а пред Књажевцем је своју авангарду истакао са полковником Хорватовићем на челу, и Хорватовић је сам пуних пет дана пркосио свој тој сили турској, и много јој квара нанео! А неби ли могло бити, да се баш по плану заповједништва српске војске непријатељске силе привлаче на Србију из више узрока? Није ли лакша одбрана него ли нападај? Зар се не може предпоставити, да је Черњајев тежио к Софији с намером, којом је Књаз Никола к Мостару тежио? Ил се зар не може одјати побједа и под самијем Биоградом као под Нишем?

С тога не треба слушати тиче злоупотребе, него се ејетити прво, да српском војском управља човек, који је дјелима показао, да зна војевати и непријатеља савладати; друго, да његовој ратничкој вјештини стоји на расположењу јунаштво и одушевљење стотину хиљада потомака Сивјелина, Хајдук-Вељка, и Чарашина, љутих осветника косовских; и најпослије, да његово име данас влада милионима руских срдаца, који су му сваку помоћ, и жељезну своју руку пружили обрели. Србија може страдати и велике жртве претрпјети; на то је била приправна од дана, у ком је заратила, у томе и лежи она снага, која јој за сваки случај побједу осигурава. Побједитељи или побјеђени, наша ће мисао, ако Бог да, ослободити и ујединити под окриљем двије посестрине цео српски народ, што га Турци гази.

Дочим тако стоје ствари према истоку, око Сјенице и Новог Пазара српско оружје под управом Чолак-Антића напредује. Обје ове вароши стијењене су опсадом, а што је главније, овјем је једини пут прекинут, који Босну са Турском везе.

Као што смо били предвиђали, побједе Вучијдолске, и расула Муктарове војске, наш Свјетли Господар срећао је са једињем дјелом своје војске пут Сјенице на сусрет српској војсци; у толико стиче глас, да Ђељадин паша с једном војском долази, да поткријени разијеног Муктар пашу. Тако се морао одложити полазак пут Сјенице, и наша је војска пошла да сретне Ђељадина пашу и да му сирјечи састанак са Муктар пашом.

Ђељадин паша досад је Ђељину браћу, тако би био други паша, ког наше оружје са српске границе привлачи у Херцеговину, те се тијем знатно облакша на успјех Алимџићев и Чолакантићев војсци, и могао би Бог дати, да ће се прије у Сарајеву запојати побједна српска химна него ли Турци Биограда виде.

Главни књажев стан до сад је био на Обљају, као на врло згодној позицији владајућој над комуникацијом између Греница, Никшића, Метохије и Невенића.

Докле је један дио наше војске на по на Муктара у Требињу, други је зазео сву Плану и сва мјеста око Биљећа, села, која се нијесу хјела предати, појално је.

У Подгорицу је присио очекивани Муктар паша са неколико табора низама;

уз то се Подгорица и околна мјеста не престано утврђују; али послјје пораза на Кучима, као да су за сад Турци одложили нападања.

ПОБЈЕДА ЦРНОГОРАЦА

на

ВУЧЈЕМ ДОЈУ

16. Јула 1876.

III.

Силна војска турска зором,
Кроз бишинске кланце прође,
Док Биљећу бјелом дође.
Пред војском је Муктар паша,
Селим, Осман још га следе,
Па сви они муком гледе
Из Биљећа куле своје,
Вучје доле, кланце тврде.
Гледе кланце, па се срде,
Ће у њима још јунака
Невиђене Карадага.
Нема — вели Муктар — влаха;
Умрло је већ од страха!
Престраши се, побисмо их,
Сада их је много мање;
Алах свети куку мене,
Утече ли у Баџане!
Напред Турци, Вучјим долом,
Претецимо влашкот Књаза,
На коњицу свом охолом.
Брзо Турци треба прећи
Вардар, Бјелце, па на Ковчег
С храбром војском треба лећи.
Брзо, брзо, мој Османе,
Кад те имам мен' одлане!
Брзо, брзо, мој Селиме,
Кад те имам, имам с киме!
Алај барјак разавите,
Храброј војсци објавите,
Да данаске пропаст мора
Та проклета Црна Гора!
Селим, Осман војсци лете,
Уредиле турске чете,
Узјахаше бјесне хате,
Окићене, оседлате.
Војска грну пут Ковчега,
Гледа Муктар из далека,
Весели се није шала,
Није ото стварца мала,
Да разбије војска цара
Отманова, црногорског
Војсковођу Господара! . . .
Војска иде . . . док на Ковчег сиде.
Свиће петак турски светац
Свиће и та дивна зора,
Зарумени бујна гора;
Иза горе све по мало
Помалат се сунце стало.
Ето сунца ће се спрема —
Али јоште сунце дрема,
Па не хита,
Ко да хоће да запита
На небеса добра творца:
Дал ће данас бит побједа
Црногорца
Питало га па изађе
Обавито ружиним велом,
По камену ето бјелом
Сипле злато, обавиће горе
А у њима дјену Црне Горе!
Војска прам војсци стоји
Српска стоји прам турској,
Једна друге се не боји;
Пред једном је књаз Никола
На коњица свог охоло;
С друге стране Муктар паша
Управљао с једним дјелом,
С другим дјелом Селим храбри
На коњицу игра бјелом.
Са топови Осман влада,
И управља с њима сада.
Обилази војска станце,
Гради војска тврде шанце,
Док сагради војска се завади.
Бој се бије, крв се лије
За слободу српском роду,
Црногорац храбри мрије,
Пушка пуца нож свјетлуца
Топпи ричу, момци вичу,
Јуриш!
Против врага сад се бори,
Овјетљајмо сјајно лице,
Домовини, Црној Гори.
Пушка пуца бој се бије,
По горама крв се лије,
Лије много, много лопи,
И земљицу црну топи,
Нада јунак до јунака,
Стоји барјак до барјака,
Топпи ричу, Турци вичу
«Алах велик, Јуриш Турци,
Шта ће нама ти ђаурски
Учинети сад хајдуци!»
Топпи ричу, шанце руше,
Ците српске острагуше,
Јунак пада до јунака,
Барјак стоји до барјака,
Бој се био док је узврлио!

Са копорског тврдог станца,
Црногорска тврда шанца,
Црногорац већ се ејети
Да не може без оштрога
Да с' посвети —
Јуриш, кликну, Турком лети,
Да косовски бој освети.
Полећеше млади момци
С јатаганом у рукама
Није шала, Црногорци
У бој лете Косово да свете!
Пристигнуше турске чете,
Међу њима Срби лете,
Кољу, боду, бију, туку,
И у робље живе вуку;
Нипер напред јунак лети
Осман пашу ето смјети;
Филиповић храбри Лука,
Заману му веће рука
Да по пашу храбром мане
«Беса» зачу на без ране
А у храбру војску пашу,
Уз четири турска тона,
Он зароби Осман пашу.
Турци бјеже пут Биљећа,
Црногорска свиће срећа;
Гоне Турке дуж Вардара
Помаже им срећа стара.
Дробњак, Његуш, Цетињанин,
Ровац јоште и Рјечанин,
И Цјешивац и Озринић,
Морачанин, Пуца, Ђеклић,
И остале чете наше
Турске клете сад погнаше,
Сјеку главе беру славе,
Турци бјеже па узмичу
А све «аман Власи» вичу.
Бјелопавлић напред лети,
И пред собом Турке рази,
Радуловић барјак спази,
Алај барјак турске војске,
И низ Бјелце равне слази
Гони Турке, па их коси,
За час алај барјак носи . . .
И низ Бјелце Турци бјеже
Пут Биљећа тврда града,
Ал стиче их српска сада
Па их гоне, кољу, сјеку,
Од ножева чујеш јеку,
Од сабаља чујеш звеку,
Од топова чујеш рику,
Од пушака чујеш цикку,
Од коњских тапат ногу
Уз молитве које Богу
Муктар бјежећ сада шаље
Да га Алах с неба даље,
Од српских чета тури,
«Јер су дивљи ти ђаури!»
Куку мени, срећа стара
Изневјери мене сједа;
Црногорског Господара
Данас славна јест побједа!
Од стра' му се коса режи
И Биљећу хитро бјежи.
Још храброга гле Селима
Бјежи и он сад за њима.
Ал их војска српска стиче
Поћера их све то боље
Те злотворе српске коље.
Селим хита и све пита:
Да ли има још јунака
Бољих него Карадага.
Селим бјежећ неутече,
Крај зидова Биљећ града,
Пуца храбри њег посјече.
Селим паде неустаде!
Ал за Турке горе јаде,
Уз Селима дјеје хиљаде,
Турадије клете лежи,
А остала војска бјежи!
До Биљећа Турке гнаше,
А пред њима Муктар паше,
На коњицу гледај своме,
Нек се фали макар коме,
Нек се фали код свог цара
Как' зароби војсковођу
Црногорског Господара! *)

Вучји До, 17. Јула 1876.

Сјевао Јов. Поповић Липовац.

ЦЕТИЊЕ, 1. Августа. — Данас је држан свечани парастос за покој велике душе бесмртног Књаза Данила, оуважног покретача велике мисли ослобођења српског народа испод турског јарма, и почетника тога великог дјела. Ово се дешавало година навршује, да му и овом тужном успоменом и сваком приликом благодарно потомство име слави и неограничену пошту одаје, али никад ово признање народно није годило његовом духу као данас, кад му Свјетли потомак и достојни наслједник у браћком савезу са Србијом, извршује започето дјело њего-

*) Овој pjesми дајемо мјеста обзиром на младог pjesника, који је и сам у Вучијдолској битци учествовао, и на истом мјесту покушао, да битку опише. У.

во. Слава спомену великог Књаза и Србина!

— Мађар Ванбери, чувени познавалац истока, хоће баш све да зна, па је хтио да поучи свијет и ко је наш заробљеник Осман-паша, а у исто даба да утјешни своју браћу, јер вели, да Осман-паша није никакав војник, те с тога да није турска војска у њему много изгубила. Напротив ми смо у стању најаутентичнијим подацима доказати, да се ништа не оснива на истини, што год научени Мађар зна о Осман паша. Као што смо већ казали, Осман паша је Черкез, родом се у граду Шамахији близу Касписког мора, којим су градом и пространим околином владали његови предци, и ђед и отац. Још док је био дијете малолетно, његова фамилија пријешла је у Турску и настанила се у Цариграду. У ђетинству научио је турски, арапски и персијски, па је за тијем примљен у војну академију у Цариграду, и у исто вријеме научио је прилично руски и француски. Свршиши војне науке служио је дуго као офицер у генералном штабу и као таков пропутовао је Кавказ и више јевропских држава, којом приликом упознао се добро са обичајима и образовањем јевропским. У Босни бави се готово све од 1863 год. од како је ту низам заведен, ђе је опет прилично и српски научио. Прије десетак година оженио се једном Черкешкињом, с којом има четворо дјеце, и сад се његова фамилија налази у Сарајеву. Има у Цариграду старијега брата, дивизионог генерала Омер-Шевки-пашу. Што се тиче Осман-пашиних војничких способности, мислимо да их је довољно показао за вријеме цијелога херцеговачког устанка, с крвљу продирући више пута у Горанско, Никшиће, Биљеће, и Требиње, а незнамо дали је ко год јуначније заробљен од њега, који је напослједку готово сам остао на бојном пољу, пошто је своју сабљу изломно о леђа својих војника, заустављајући их од бјегства.

— Опет нам стиче из Котора једна тужна вијест. Шпиро Бјеладинавић, градоначалник которски, преминуо је у Трсту, на повратку у отаџбину с пута, који је био предузео, да опорави своје поремећено здравље. Покојник је био честит Србин и уживао је лијепу повјерење међу својим суграђанима, и опће поштовање у свој Боки. Осим одличја аустријског и руског Цара, поносио се и Даниловијем витешким крестом о грлу. Вјерна му памјат!

Новости.

— У Букарешту састављено је ново министарство под предједништвом Братјана. У Петрограду и у Берлину наменовани су нови дипломатски агенти румунски.

— «Тајмс» доноси, да посланици француски и њемачки пријете, да ће оставити Цариград, ако порта одма несплати накнаду за солунска убиства.

— «Н. сл. Преси» брзојављају из Берлина, да је папа ухватио једну посланицу на католичке бискупе у Турској, у којој им налаже, да опомињу своје вјерне на покорност према њиховоме владаоцу и његовој влади. Ова је посланица порту у велике задовољила, и вели се да ће се утврдити један конкордат између Ватикана и порте и подићи стално дипломатско посланство.

— Лорд Росел препоручује у једном писму на Карла Гренвиља у случају нужде алијанцију са Русијом, да се учини крај свирепству турском у Бугарској.

— У Угарској напредују затварања Срба. У Панчеву затворен је др. Светислав Касапиновић и већ у Пешту одведен. Сада почињу и у Хрватској Србе затварати све због «веленздаје». У Пакрацу су затворени Деспотовић и Јосиф, учитељи пакрачке српске препарандије, и Стеван Драгичевић са сином, трговци пакрачки. И из Бјеловара јављају, да су затворена два српска учитеља и један трговац. Пакрачки поджупан свргнут је и под полицајским надзором метнут. Ушљед ових затвора др. Јован Суботић интерпелирао је у заробљачком сабору владу. Прије ове интерпелације није се ништа знало о овим затворима — тако су тајно извршени. Чујемо да су и Јована Павловића, уредника «Граничара» уапсили.

— Престолонаслједник италијански са престолонаслједником већ је на повратку из Петрограда преко Москве и Кијева. Високи гости италијански нијесу могли усрдније дочекани бити како од стране царског двора, тако од народа. Москва је била накинута при њиховом доласку заставама рускијема, италијанскијема и српскијема. Како листови руски тако и италијански откривају најгешње одношаје између Русије и Италије.

Државна штамарија.